

ЗАПИС О МАЛОЈ МОЛИТВИ

ЉУБАВ, ВЕРА И ЕТИКА

Ако је укупна поезија велика молитва, онда би појединачна песма могла да буде *мала молитва*, једна од многих из разних времена, па и нашег. Ова мисао пада нам на памет кад прелиставамо песничку књигу *Мала молитва* Тиодора Росића, у којој се на нови начин обнавља његов рани тематски круг – сада у емпиријском и језичко-мисаоном, новом руху.

Росић се у нашој поезији огласио почетком седамдесетих, и то најпре с тематиком две љубави: жена и вера. Из колоритне ране лирике, у којој смо запамтили фрагменте песме о Сопоћанима („Кладенче расцветали, / што гране мирисне расипаш...“) рани Тиодор усмерио се био, негде осамдесетих у свет *страве и ужаса* човекове маште и песникове имагинације бестијаријума (збирке *Лептир* и *Летећа кола*), а потом, током деведесетих, песмама полемичко-политичких обрачуна и дијалога са епохом и искушењима морала – хомо политикуса и песника тога доба. Песници и мартини већ су били заузели улоге јунака (оног) доба, не само у специфичној поезији збирке лирских портрета и памфлета *Одбрана од власти* (СКЗ, 1993).

Онда се наш песник, на извештан начин, готово искључио из поезије, или јој се обраћао посредним путевима: критиком, изборима, полемикама, антологијама. Издавачко-педагошка делатност нашег аутора заузела је главно место његових личних поетских преокупација. Дијалози у поезији замењени су дијалозима у друштву, науци и историји која испуњава наше животе.

После обимне продукције коју чине књиге за децу, књижевне студије и расправе, теоријска и антологијска огледања, наш песник се, ево, вратио поезији и оној раној палети лирских боја и израза. Наслов *Мала молитва* чини отклон од претходног песништва и сугерише дух нових поетских и мисаоних откривања.

Нови љубавни мотиви у циклусу „Мала молитва“ садрже низ орнамената из ране Росићеве поезије и лектире. У првој песми, у исто време, појавиће се реторска интонација из *Пјесме над пјесмама*, изрониће они некадашњи Сопоћани, „златна ружа немањићка“ из циклуса доћи ће из Росићевих ауторских и историјских бајки (*Долина*

јоргована). Низ појмова, имена и елемената из кулурне меморије неће нарушити основни, молитвени тон ове песме. Тај молитвени тон даје посебне нијансе лирском изразу и аутентично боји песме првог дела књиге. Молитвени и емотивни звук смењују се и стапају.

Као лирске, а пре ће бити ликовне минијатуре делују песме типа „Облак“, „Век“, „Моје су очи капија лепоте твоје“, „Птица“ – љубавни медаљони – и за споменар и за антологијски албум. Љубавно-митолошки елементи из народне усмености преплићу лирску материју песме „Златни јавор“, која као да долази из *Прве књиге* Вукове збирке, али то је само споља: љубавна метафизика/филозофија производ је савременог песника и песничког процеса.

У оквир некадашње лирике, пуне боја и реквизита прошлог столећа, песник уграђује снажне и упечатљиве димензије новог времена и стила: „Не пишем песму, век векујем“ стих који има и аутопоетичку нијансу. Аутопоетичка слутња дискретно зрачи и у поенти песме „Моје су очи капија лепоте твоје“. Не, дакле, Њене, већ Његове, субјектове, које опажају „трептајем душе“ и трептајем речи – све упућује на стварање песме.

Грађа лирске бајке испуњава песму „Два света“, а елементи класичног песништва и традиционалних митова и легенди (већ смо поменули *Библију*) чине архитектуру песама „Девојачка стена“, „Ратникова љубав“ – низ песама са наративном подлогом у средишту љубавне приче.

Посежући за неухватљивим звуком и сјајем песничке меморије, песник љубавну реч и мисао изражава класичним колико и савременим језиком. Као да се дневник ових дана и овог живота, на релацијама од родне Рашке до најширих сазвучја српског језика допуњује са асоцијацијама на Катула и Сапфо и Тагору и Васка Попу. Од малих иконица и љубавних огледала, песма за песмом гради већу целину и сложенију структуру. Последња љубавна песма „Љубав“ – расправља и запева у исто време. Љубав у доброј поезији прераста у религију. То се десило и Тиодору Росићу.

Следе још два циклуса. Један је духовни, културоисторијски, други би некад био именован као морално-политички, а сад је, у песничком значењу, проповеднички.

У циклусу „Златне лествице“ песник се вратио лирском доживљају вере, и то највећма у оквиру песничких слика и артикулација православних цркава и манастира. Те слике су сложене и

у визуелно-уметничком и у историјско-темпоралном зачењу. Храмови вере представљају детињство народа и његовог идентитета, али и обележја живота појединца, идентитета човека и самог песника. Сваки песник и сваки субјект доживљава другачији мисаоно-емотивни ритам бића у односу на храмове своје вере и историје. Древно и легендарно живи у песниковом доживљају као да се управо сада гради, живопише и украшава. Свештенослужи! У овим ламентима молитва бира речи и интонира слокове и цезуре невидљиве лирске музике.

Као што је мапа Србије на којој светле куполе великих светиња – атлас једне вере и њеног народа, ако је и поезија у низу реминисценција – хроника песниковог прошлог живота и памћења. Песме у овом циклусу, нешто налик *Ламенту над Београдом*, наизменично опевају славне храмове и песникове готово дневничке записе о узвишености трагичног осећања вере коју у себи носи као највеће благо света.

У песмама овог круга комбинује се фактографија природе завичаја и најдубљих емоција лирског субјекта. Разуђени видокруг света на којем се задржава песникова оптика испуњен је разуђеним језиком који је обојен личном лириком и културноисторијским и религијским нијансама доживљаја једног простора и сопственог живота уједно. Три песме посебног ритамског и строфичког устројства наговештавају другачијег песника и другачија поетичка опредељења. Морално-филозофски напон у овим песмама се „разиграва“ управо у складу са тематским слојевима. Слободна рима даје овим песмама још једну музичку и емотивну димензију.

Сами наслов „Неправедна правда“ сугерише филозофски подтекст песама у којима се директно морализује, а поезија постаје етика. Емпиријски слој ове поезије знак је песничке зрелости и стоичких иако горких сазнања која су сношљива и естетски успела најпре због добротe која веје над проширеним исказима, пуним драмских елемената, екскламација и узбуђене реторике.

Драган Лакићевић